

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди
Жешувський університет (Республіка Польща)
Педагогічний інститут Чендуського університету (КНР)**

Матеріали

IV Міжнародної науково-практичної конференції

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ І СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

12 грудня 2019 року

**Харків
2020**

ББК 74.58+74.20+88.40+88.840

УДК 37.013.77:[378+373.5]

П86

ISBN 978-966-8196-19-5

Редакційна колегія:

Бойчук Ю. Д. – д-р пед. наук, професор, проректор з наукової роботи ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Золотухіна С. Т. – д-р пед. наук, професор, завідувач кафедри загальної педагогіки і педагогіки вищої школи ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Лупаренко С. Є. – д-р пед. наук, доцент, професор кафедри загальної педагогіки і педагогіки вищої школи ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Пісоцька М. Е. – д-р пед. наук, доцент, професор кафедри загальної педагогіки і педагогіки вищої школи ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Попова О. В. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри загальної педагогіки і педагогіки вищої школи ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Ткачова Н. О. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри загальної педагогіки і педагогіки вищої школи ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Кін О. М. – канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри загальної педагогіки і педагогіки вищої школи ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

*Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
(протокол № 1 від 10 січня 2020 року)*

Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 12 грудня 2019 р.) / Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. – Харків : «Мітра», 2020. – 447 с.

У збірнику відображено психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої школи в умовах сучасних викликів. Він містить результати досліджень учених, викладачів, учителів, наукові пошуки докторантів, аспірантів, студентів з питань розвитку педагогічної науки й освіти, психолого-педагогічних аспектів інклюзивної освіти, реалізації інноваційних технологій, розвитку обдарованої особистості в сучасному освітньому середовищі, професійної підготовки фахівця а також сучасних проблем порівняльної педагогіки.

Матеріали стануть у нагоді науковцям, докторантам, аспірантам, викладачам, магістрам і студентам вищих закладів освіти, практичним працівникам у галузі освіти.

Відповідальність за зміст, стилістику, орфографію та пунктуацію статей несуть автори

Видано за рахунок авторів.

ISBN 978-966-8196-19-5

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди, 2020

колерит рідної та іноземної мов, вдосконалювати навчальні, дослідницькі та професійні вміння, у тому числі вміння використовувати комп'ютерні засоби в майбутній педагогічній діяльності, розвивати критичне та творче мислення. А це, у свою чергу, сприяє перетворенню кожного студента в активного суб'єкта свого професійно-особистісного становлення. Водночас важливо відзначити, що використання цифрових технологій в освітньому процесі вищої школи буде ефективним лише за умови високого рівня цифрової культури викладачів.

Список використаних джерел:

1. Бобрицька В. І., Процька С. М. Комп'ютерно орієнтована освіта майбутніх філологів : навч.-метод. посіб. Полтава, 2016. 136 с.
2. Вернигора О. Л. Використання ІКТ як чинник у формуванні лінгвокраїнознавчої компетентності майбутніх філологів. Молодий вчений. 2019. № 7.1 (71.1). URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/7.1/1.pdf>.
3. Карабін О. Й. Роль інформаційних технологій у підготовці майбутніх учителів гуманітарних дисциплін. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. 2011. № 4. URL: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/ejournals/Vnadps/2011_4/11koiugd.pdf.
4. Пашков А., Щаслива Л., Щасливий А. Інклюзія та цифрові технології в освіті як сучасні методи змішаного навчання для людей з особливими потребами. *Формування публічної служби, чутливої до людей з особливими потребами: цифрові технології* : матеріали Науково-практичної конференції за міжнародною участі (Київ, 10 листопада 2017 р.). К., 2017. С. 194-198.
5. Поначугин А. В., Лапыгин Ю. Н. Цифровые образовательные ресурсы вуза: проектирование, анализ и экспертиза. *Вестник Мининского университета*. 2019. Т. 7, № 2. URL: <https://vestnik.mininuniver.ru/jour/article/view/984/722#>
6. Семенов О. М. Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури : монографія. Суми, 2005. 404 с.
7. Шарова Т., Шаров С. Використання інформаційно-комунікаційних технологій під час викладання історії української літератури. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія : Філологія. 2016. Вип. 2. С. 315-318.

ТЕХНОЛОГІЯ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Кайдалова Л. Г.

доктор педагогічних наук, професор
завідувач кафедри педагогіки і психології
Національний фармацевтичний університет
м. Харків, Україна

Фесенко В. Ю.

кандидат історичних наук
старший викладач кафедри педагогіки і психології
Національний фармацевтичний університет

м. Харків, Україна

Шварп Н. В.

кандидат педагогічних наук, доцент
доцент кафедри педагогіки і психології
Національний фармацевтичний університет
м. Харків, Україна

Проаналізовано сутність і переваги технології змішаного навчання. Розглянуто перевернуте навчання як різновид змішаного. Схарактеризовано найбільш поширені моделі змішаного навчання.

Ключові слова. *Змішане навчання, перевернуте навчання, інформаційно-комунікаційні технології.*

The essence and advantages of blended learning technology have been analyzed. Flipped learning has been considered as a kind of blended learning. The most common blended learning models have been characterized.

Key words: *blended learning, flipped learning, information-communication technologies.*

Технологія змішаного навчання є однією з сучасних педагогічних технологій, що потребує наукового дослідження та впровадження у підготовку майбутніх фахівців охорони здоров'я.

Аналіз наукових праць засвідчує, що проблемі змішаного навчання присвячені наукові праці К. Л. Бугайчука, О. В. Коротун, В. М. Кухаренка, Н. О. Приходькіної та ін. [1-4, 7].

Змішане навчання має такі переваги:

- це цілеспрямований процес здобуття знань, умінь та навичок у рамках певних навчальних дисциплін, частина якого реалізується у віддаленому режимі;
- під час вивчення навчальної дисципліни використовуються інформаційно-комунікаційні технології та дидактичні електронні засоби навчання (гаджети, мобільні телефони, планшети, проектори тощо);
- інформаційно-комунікаційні технології використовуються не тільки для зберігання і доставки навчального матеріалу, але й для реалізації контрольних заходів, організації навчальної взаємодії (консультацій, обговорення);
- має місце самоконтроль учня (студента) за часом, місцем, маршрутами та темпом навчання (за К. Бугайчуком) [1].

Як Майкл Б. Хорн і Хізер Стекер указують у своїй книзі «Змішане навчання, використання підривної інновації для поліпшення шкіл» (Blended: Using Disruptive Innovation to Improve Schools), найуспішніші дизайнери освітніх технологій завжди утримують у своїй свідомості головну мету і не впроштовхують інноваційні технології тільки заради власної вигоди.

Нами проаналізовано найбільш поширені моделі змішаного навчання, що можуть бути використані в підготовці майбутніх фахівців охорони здоров'я:

1. Ротаційна модель (Rotation Model) – почергове використання навчання, в якому напрямі взаємодіють викладач та студент (або група студентів), та навчання, в якому взаємодія між суб'єктами навчання відбувається за допомогою

ІКТ. Вона поділяється на Модель ротації між станціями (Station Rotation Model) або модель ротації в межах класу (InClass Rotation Model), Модель ротації між лабораторіями (Lab Rotation Model), Модель «перевернутого» класу (Flipped Classroom Model), Модель індивідуальної ротації (Individual Rotation Model).

2. Гнучка модель (Flex Model) – модель, у якій основою навчального процесу є дистанційне навчання;

3. Особистісно-орієнтована модель (Self-Blend Model or A La Carte Model), що дає можливість студентам традиційні заняття доповнювати проходженням додаткових електронних курсів з тем у режимі онлайн.

4. Модель збагаченого віртуального середовища (Enriched Virtual Model). Ця модель передбачає, що студенти засвоюють більшу частину навчальної програми за допомогою електронних курсів, при цьому консультації з викладачем можуть відбуватися як очно, так і в онлайн режимі.

Пошуки переваг змішаного навчання, які покращують процес викладання, дозволили сформулювати основні з них:

- студент вчиться готуватися до заняття;
- посилюється мотивація студентів;
- робиться акцент на поглибленому навчанні;
- ефективне використання часу;
- гнучкість навчання;
- легше робити аналітику досягнень кожного студента;
- розширені засоби діагностики;
- інтерактивність;
- навчання в командах;
- робота вдома;
- економія грошей за рахунок скорочення поїздок;
- різноманітні можливості для навчання.

Нам видається цікавим для дослідження припущення, що перевернуте навчання слід розглядати як різновид змішаного навчання.

Поняття «перевернуте навчання» (flipped learning) спирається на такі ідеї, як активне навчання, залучення студентів до спільної діяльності, комбінована система навчання і, звичайно, подкаст.

Принцип був запропонований у 2007 році Вудландської школи в штаті Колорадо (США) двома вчителями природничих наук — Джонатаном Бергманом та Аароном Самсом. Вони почали створювати короткі відеоподкасти з матеріалами лекцій, які учні мали переглядати вдома. Уроки ж присвячувались лабораторним роботам, а також відповідям на питання від учнів [6].

Цінність перевернутих класів у можливості використовувати навчальний час для групових занять, де студенти можуть обговорити зміст лекції, перевірити свої знання і взаємодіяти один з одним у практичній діяльності. Під час навчальних занять роль викладача зводиться до того, щоб виступати тренером або консультантом, заохочуючи студентів на самостійні дослідження і спільну роботу.

Реалізація ідеї «перевернутого навчання» передбачає здійснення попереднього ознайомлення здобувачів освіти вдома з новим навчальним матеріалом за підручником, а в аудиторії – короткого розбору проблемних моментів, закріплення теоретичних знань і вироблення практичних умінь та навичок. Оцінювання засвоєння нового матеріалу проводиться наприкінці того ж самого заняття за допомогою виконання завдань у робочому зошиті, комп'ютерного тестування тощо.

Очевидним є те, що перевернуте навчання зумовлює зміну ролі викладачів, які змінюють свою діяльність, спрямовуючи її на забезпечення тісної співпраці зі студентами та спільного внеску в освітній процес. Також змінюється роль самих студентів, багато з яких звикли бути пасивними учасниками в процесі навчання, в якому навчальний матеріал подається переважно в готовому вигляді.

Information Week визначає технологію «flipped learning» як ще одну ключову тенденцію освітніх технологій в 2015 році. Flipped class – це форма змішаного навчання, коли студенти дивляться відео лекції поза аудиторією, вивчаючи контент в Інтернеті онлайн, а потім роблять домашнє завдання в аудиторії безпосередньо під керівництвом викладача. Такий підхід сприяє залученню студентів до активної пізнавальної діяльності як під час самого заняття, так і в позааудиторний час. При цьому Хармен Сінгх зазначає, що розробники онлайн-інструментів і потокового відео, які є центральними для даного підходу, повинні приділяти першорядну увагу оптимізації їх інтерактивності [7].

Таким чином, перевернута модель покладає велику відповідальність за навчання на плечі студентів, даючи їм стимул для експерименту. Діяльність може очолюватися студентами, а спілкування між студентами може стати визначальною рушійною силою процесу, спрямованого на навчання за допомогою практичних навичок. Перевернуте навчання зумовлює суттєву зміну пріоритетів: від простої подачі навчального матеріалу до роботи над його вдосконаленням.

Список використаних джерел:

1. Бугайчук К. Л. Змішане навчання: теоретичний аналіз та стратегія впровадження в освітній процес вищих навчальних закладів. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2016. № 4 (54). URL: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/>
2. Коротун О. В. Методологічні засади змішаного навчання в умовах вищої освіти. *Інформаційні технології в освіті*. 2016. Вип. 3. С. 117–129. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/itvo_2016_3_11.
3. Приходькіна Н. О. Використання технології «переверненого» навчання у професійній діяльності викладачів вищої школи. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*. 2014. Вип. 30. С. 141–144. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuped_2014_30_53.
4. Рашевська Н. В. Змішане навчання як психолого-педагогічна проблема. *Вісник Черкаського університету. Серія «Педагогічні науки»*. Черкаси, 2010. Вип. 191. С. 89–96.

5. Теорія та практика змішаного навчання : монографія за ред. В. М. Кухаренка. Харків, 2016. 284 с.

6. Черноіван Ірина Технологія «перевернутого класу» у підготовці майбутніх учителів. URL: <https://phm.cuspu.edu.ua/nauka/konferentsii/fizyka-tekhnologii-navchannia/70-2015/teoriiia-ta-metodyka-tekhnologichnoi-osvity/253-tekhnologhiya-perevernutoho-klasu-u-pidhotovtsi-maybutnikh-uchyteliv.html>

7. Skonnard A. 5 Top Trends in Education Technology 2015. URL: <https://www.inc.com/aaron-skonnard/5-top-trends-in-education-technology-2015.html>.

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ ДО РОЗВ'ЯЗАННЯ КОНФЛІКТІВ

Климентьєва О. С.

кандидат педагогічних наук, викладач

Комунальний заклад «Харківський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою «Правоохоронець»» Харківської обласної ради
м. Харків, Україна

Розкрито суть умінь розв'язання конфліктів майбутнього правоохоронця та їх тісний зв'язок з навичками, як засобами виконання діяльності. Проаналізовані етапи процесу регулювання конфліктів. Зазначено, що успіх конструктивного розв'язання конфліктів зумовлюється суб'єктивними та об'єктивними чинниками.

Ключові слова: *уміння розв'язання конфліктів, майбутній правоохоронець, процес регулювання конфліктів, професійна підготовка.*

The article author has revealed the essence of conflict resolution skills of future law enforcement officer and their close connection with skills as means of implementation of activities. The stages of the conflict management process have been analyzed. It has been noted that the success of constructive conflict resolution is determined by subjective and objective factors.

Key words: *conflict resolution skills, future law enforcement officer, conflict management process, professional training.*

У процесі професійної підготовки майбутні правоохоронці, які працюють у системі «людина-людина» мають оволодіти конфліктологічними вміннями (тобто вміннями розв'язання конфліктів), що в майбутньому забезпечать успішне орієнтування в складній ситуації професійної взаємодії, правильне оцінювання значущості об'єкта конфлікту, управління негативними емоційними станами, можливість впливу на опонента, виконання дій, яку попереджують конфлікт або сприяють його подоланню.

Аналіз наукової літератури дає можливість констатувати, що єдиного підходу до визначення суті поняття «уміння» немає. Серед визначень указаної дефініції для нашого дослідження мають ті, у яких суттєвими ознаками зазначено здатність, підготовленість до свідомого виконання певних дій, діяльності. Так,